

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. op. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINICA

Pretul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
" " " " " pe $\frac{1}{2}$ de an 5 cor.
" România și străinătate pe an 14 fr.
" " " " " pe $\frac{1}{2}$ an 7 "

Pretul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte
etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
150 de cuvinte 6 cor. până la 200 de cuvinte
8 cor., de aci în sus 10 coroane.

Manuscrisurile să adresează la redacțiunea
„FOAIA DIECEZANĂ”
iar banii de prenumerațiune și inserțiuni la
Administrațiunea Tipografiei și Librăriei die-
cezane în Caransebeș. — Telefon Nr. 30.

Buddhizmul

(Continuare)

Ultimii ani de activitate. Prezicerea morții și moartea.

Dela al XX-lea an al luminării până la al XXXIV-lea abia să găsească date pozitive asupra vieții lui Gautama. În acest an dânsul merge urmat de discipulii săi în orașul *Ambapali* unde, spre cel mai mare năcaz al fruntașilor, descinde și în masa în casa celei mai stricate femei din oraș, pe care o și convertește apoi.

Anul 45 îl petrece în *Belu-gamaca*, unde cade la pat cuprins de o boală grea. Simțind că nu mai are mult de trăit, dânsul își adună mendicanții în sinod și profetându-le moartea sa apropiată îi îndeamnă să fie credincioși învățăturii lui. Textual a zis următoarele: »*O Mendicanților! învățați fundamental, îndepliniți, perfecționați și lășiți Legea care este a mea, pe care eu v'am descoperit-o vouă, ca această religie a mea (textual: această curățenie a mea) să dăinuie multă vreme, devenind mântuire și fericire vecinică pentru popoară..... Căci vai! Mendicanților! în scurtă vreme Tathugata (= el, care este asemenea altora) se va duce dela voi. De azi în trei luni Tathugata va muri. Anii mei s'au plinit, viața mea s'a strecurat; eu vă părăsesc pe voi și mă duc. Fiți râvnitori, voi mendicanților, deștepți și curați!! Pururea tari în hotărârile voastre, păziți-vă propriile voastre inimi. Oricine va fi credincios acestei Legi și acestei învățături, va trece peste marea vieții puind un sfârșit bun suferințelor sale.*

Apoi vizitează orașul *Pava*, fiind oaspele unui inelar cu numele *Chunda* (un om din casta ultimă socială), care îl ospătează cu o mâncare pregătită din oriz și carne de porc. După prânz dânsul se gătește de drum puindu-ș ca țintă orașul *Kusi-nagara*, un oraș situat cam între Benares și Capilavastu. Pe la mijlocul drumului, tocmai lângă râul *Cucusta*, Gautama se simți cuprins

de o mare slăbiciune. Se văzu nevoit a se odihni, pentru a-ș restaura puterile care l-au părăsit. După nițică hodină fiindu-i sete, rugă pe credinciosul său mendicant *Ananda* să-i aducă apă. Recorindu-se luă o baie în râu și mersu apoi într'o păduriță din apropiere unde hodini pentru cea din urmă dată în viață.

Profetul, învățătorul își simțea sfârșitul sosit. Cheamă deci lângă sine pe *Ananda*, căruia îi încredință dispozițiunile sale cu privire la îngroparea sa, precum și niște legi, care avea să intre în vigoare abia după moartea sa.

Ananda încredințat că învățătorul va muri, s'a depărtat în pădure vărsând de durere lacrimi amare.

Gautama însă îl cheamă la sine mângăindu-l cu aceea, că fiecare om »*trebuie să se despartă odată de tot și toate ce a iubit.*

În decursul nopții a venit la *Gautama* brahmanul avut *Subhadra*, de altfel și filozof, din *Kusinagara*, pentru a pune învățătorului niște întrebări în materie de credință. *Ananda* temându-se ca nu cumva convorbirea cu filozoful să eșofeze puterile lui *Gautama* nu voia să-i permită intrarea; acesta auzindu-le însă cearta, invită chiar pe *Subhadra*.

După mai multe întrebări și răspunsuri, învățătorul își espune principiile de mântuire, în cadrul unei vorbiri mai lungi, convingând pe deplin pe filozof, care se și declară apoi convertit.

Simțind că puterile încep a-l părăsi rapid, *Gautama* zice învățăcelilor săi: »*Voi veți cugeta acum: Cuvântul s'a terminat; Învățătorul nostru s'a dus dela noi. Să nu cugetați astfel! După moartea mea Învățător va fi vouă Legea și poruncile, pe cari eu am dat vouă.*

Terminând aceste cuvinte fiorul morții dădă peste dânsul. Trecu în agonie.

Învățăceii îi încunjurau așternutul bocindu-se și plângând.

După un zbuțiu îndelungat el se liniști și în intervalul acesta, din preajma morții el zise: »*Mendicanților!* .*Acestea zic vouă: Tot ce este, este supus descompunerii; lucrați fără încetare la mântuirea voastră!*»

Acestea au fost ultimele cuvinte ale profetului; scurt după acestea perzându-ș conștiința a sucombat.

Vedem deci că sfârșitul lui Gautama a fost asemenea altor muritori.

Textele sfinte ale buddhiștilor (Pitaca.)

În ceea ce privește învățăturile lui Gautama Buddha, ne stau la îndemână date cu mult mai pozitive decât referitor la viața lui. Cu un lucru însă să fim în clar. Învățătura lui nu să poate numi la nici un caz „religiune“ pentru că de fapt e numai un sistem de filozofie-morală. Peste tot în buddhism nu există cuvântul „religie“ în înțelesul folosit la noi. Cel mai sinonim cuvânt în limba sanscrită este »*āgama*« —a se apropia, a veni; când deci un buddhist voește să precizeze poziția sa etică zice că este „buddha āgama“=venit, sau apropiat de lumină, fiind „buddha“=lumină.

Cele mai vechi cărți buddhiste scrise sânt din perioada dintre anii 500—250 î. de n. Cs. Cărțile acestea nu conțin numai materialul net după de Gautama Buddha, ci vor cuprinde în tot cazul și material mai vechiu, rămășițe din bătrânele sisteme de filozofie indă.

Faptul acesta nu detrage însă nimic din autenticitatea cărților, căci este stabilit că Gautama ș'a fixat învățătura sa înainte de a-ș începe misiunea de reformator. Când dânsul pășește în public, sistemul lui a fost deja bine precizat, stabilit și încheiat până la cele mai neînsemnate minuțiozități.

Afară de aceasta în lungul șir de ani, în cursul activității sale de învățator, a avut ocaziune a repeta într'una cele mai esențiale părți ale învățaturii sale dându-i-să multe ocazii de a vedea ce pricep și ce nu învățăceii săi și astfel a comenta, a lămuri părțile, care poate i-să păreau mai nelămurite, mai întunecate.

Să poate deci spune cu siguranță, că cărțile rămase după moartea lui Gautama cuprind cu adevărat în curățenie virginală învățătura lui.

Un moment de o ponderozitate estrem de covârșitoare în privința aceasta ne dă faptul, că învățăceii lui Gautama nu au fost oameni de rând; din contră, dupăcum am avut ocaziunea a vedea în cursul istoriei vieții lui, au fost aproape toți filozofi, sau inițiați cel puțin în filozofie, cu o cultură intelectuală foarte pregnantă, dedați cu toate finesele deosebirilor me-

tafizice, având cu toții însușită acea disciplină a creerii și a gândirii, care a fost pururea o însușire caracteristică a așceților buddhiști cu care au și pus în umire apoi pe înțelepții Apusului — chiar și în zilele noastre.

Dacă astfel au fost învățăceii, ne putem lesne închipui cu câtă precizitate a trebuit să fie compus și elaborat sistemul lui Gautama.

Cele mai vechi cărți buddhiste sânt așa numitele trei Pitaca, considerate ca texte sfinte: I. *Vinaia Pitaca*—(Disciplina (canoane) ordurilor călugărilor,) II. *Sutta Pitaca*—(Cuvântări, predici.) și III. *Abidhamma* (Tractate). Toate aceste trei Pitaca să subîmpart în nenumărate alte cărți (26.) cuprinzând: norme, învățături, legi, cântece, psalmi de veselie și jale, porunci, normative pentru toate daraverile vieții, începând dela cele mai mici și mai neînsemnate până la cele mai complicate și mai mari.

Cuprinsul acestor cărți este foarte clar, precis și peste măsură scurt. Englezul Spence Hardy în tractatul său despre „Monahismul în Orient“¹⁾ spune că toate cărțile buddhiste la oaltă nu dau atâtea cuvinte ca cele două testamente ale s. Scripturi (escludându-să texte apocrife), fapt care ne arată că la compunerea lor s'a pus mare pond pe aceea ca stilul să fie concis și espunerile clare.

(Urmează)

Reflexiuni

(Sfârșit)

IV. Studiu practic.

1. *Catihetica* urmărește scopul de a propune metođul cel mai corăspunzător pentru predarea religiei în școalele populare. Se propune în cursul III. 1 oră la săptămână.

Observare. Să se propună în 1—2 ore la săptămână după numărul elevilor în respectivul institut așa însă, ca până la Crăciun să se termine partea teoretică, iar după Crăciun se urmeze partea practică ținând elevii prelegeri în școala de aplicație de pe lângă institutele de pedagogie.

2. *Omiiletica* tractează însemnătatea și scopul predicii, calitățile oratorului bisericesc, alegerea materiei pentru predici (după anul bisericesc, după pericopele zilei, împrejurările și trebuințele auzitorilor), prelucrarea materiei predicii spre a se ajunge scopurile ei, adecă luminarea minții, mișcarea inimii și înduplecarea voiei, apoi deprinderea de a observa și studia viața credincioșilor, mijloacele și dovezile din sf. Scriptură, rațiune și experiență în scopul de a influența asupra credincioșilor, aranjarea materiei predicii, singuraticele părți ale predicii, speciile predicii, stilul omi-

¹⁾ „Klosterwesen in Orient“ pag. 176.

letic, figurile retorice, predarea uimerită a predicii. Se propune în cursul II. 2 ore pe săptămână, iar în cursul III în 2 ore se fac exerciții practice.

Observare. În cursul al II. propunându-se numai partea teoretică e destul 1 oră pe săptămână, iar în cursul III. să se facă exercitiile în 1-2 ore pe săptămână după numărul elevilor în diferitele institute, deprinzându-se însă elevii, ca să predice și în biserică. Deși se propune în două cursuri, formează însă numai un studiu și la clasificățiune se numără între studiile cursului III. cu un calcul.

3. *Liturgica* tractează: a) În partea generală: noțiunea, obiectul și problema Liturgiei, persoanele liturgice, timpurile liturgice, locurile sfinte, lucrurile liturgice, formele generale ale rânduelilor liturgice. b) În partea specială: formele rituale ale diferitelor servicii bisericești, sf. taine. Se propune în cursul III. 2 ore pe săptămână.

4. *Pastorală* (Odigetica) tractează noțiunea, obiectul și problema studiului pastoral. Referințele preotului către diferitele organe ale bisericii și statului, cerințele la servirea pastorală și calitățile necesare. Conducerea pastorală a credincioșilor cu privire la deosebitelile lor trebuințe. Se propune în cursul III. 3 ore la săptămână.

Observare. Sânt suficiente 2 ore la săptămână.

5. *Dreptul bisericesc* tractează: a) Noțiunea dreptului bisericesc, biserica ca instituțiune, izvoarele dreptului canonic. b) Organismul bisericesc, ierarhia bisericească și raportul diferitelor graduri ierarhice, părțile constitutive ale bisericii, parohii, protopresbiterate, mănăstiri, eparhii, metropolii și patriarhate; raportul dintre ele pe baza canoanelor și a actualei organizări constituționale. c) Administrațiunea bisericească în general și în special după starea de organizare a bisericii de astăzi. d) Justiția bisericească, disciplina și iudicatura bisericească. Matrimoniu. e) Raportul bisericii față de stat din punctul de vedere al dreptului public și al exercitării drepturilor cetățenești ale membrilor ei. Reciprocitatea confesională. Se propune în cursul III. 5 ore la săptămână.

Observare. La Dreptul canonic să se propună separat Statutul organic și toate regulamentele din metropolia noastră.

6. *Tipicul bisericesc* tractează rânduiala tuturor serviciilor dzești publice și private în teorie și praxă. Se propune I—III. câte 1 oră la săptămână.

7. *Cântarea bisericească* tractează: a) Cele 8 glasuri cu troparele lor. Se propune în cursul I. 4 ore la săptămână. b) Repetiția glasurilor, catavasiile, Polieleul, mărimurile (pripelele) praznicilor, psalmii aleși și cântările liturgice pentru Dumineci. Se propune în cursul II. 4 ore la săptămână. c) Repetiția materialului din cursul I și II. irmoasele și cântările funebrele. Se propune în cursul III. 4 ore la săptămână.

8. *Muzica vocală și instrumentală* tractează teoria muzicii cu exerciții în cor și instrumente. Se propune în cursul I—II. câte 2 ore la săptămână.

Observare. Muzica instrumentală să fie studiu benevol pentru că mulți nu au dar pentru ea și pot fi preoți buni și afară de muzica instrumentală. Muzica vocală să se propună într-o altă, ca obvia să formeze cor.

V. Studiile auxiliare.

1. *Limba și literatura română*;

a) Limba română tractează gramatica (partea etimologică și sintactică), se vor citi și analiza din scriitori piese alese în proză și poezie. În fiecare 2 săptămâni să lucre 1 temă scripturistică, una acasă și una în școală.

Se propune în cursul I, 2 ore la săptămână.

b) Stilistica bisericească, tractează: despre stilul simplu și frumos, regulele de stil, exerciții stilare, (epistole, rugări, documente etc.).

Contabilitatea bisericească.

În fiecare lună se va lucra 1 temă scripturistică acasă și una în școală.

Se propune în cursul II, 1 oră la săptămână.

c) Istoria literaturii române tractează un curs complet din literatura română.

Se propune în cursul III. 2 ore la săptămână.

2. *Științele pedagogice* tractează:

a) Psihologia: despre idei, despre sentimente și despre nizuințe.

b) Pedagogia generală și specială, și anume Pedagogia generală: educațiunea, științele auxiliare ale Pedagogiei, principiile și mijloacele generale ale educațiunii. Pedagogia specială: educațiunea fizică și spirituală, educațiunea în familie și în institutele publice.

Ambele se propun în cursul I, 1 oră la săptămână.

c) Didactica, tractează problema școlii populare, sfera de activitate a școlii populare; școala în raport cu familia, biserica și statul; împărțirea școlii populare în grade succesive, învățământul ca mijloc al educațiunii școlare; materiile de învățământ și împărțirea lor în grupe; împărțirea timpului; metoda specială a diferitelor obiecte de învățământ din școala poporală. Ospitări în școala de aplicație.

Se propune în cursul II, 2 ore la săptămână.

3. *Economia*, tractează cunoștințe pregătitoare, compoziția și nutrirea plantelor. Influența apei, căldurii și luminei asupra vegetațiunii. Diversele pământuri și îmbunătățirea lor (Agronomia). Gunoirile și gunoarea. Unele și mașinile agricole, mai neapărate. Pregătirea pământului, sâmantul, cultura, recoltarea și păstrarea plantelor agricole mai importante. Cultura fânătelor, prăsirea și ținerea animalelor agricole. Cunoștințele mai neapărate din pomărit, legumărit, vierit și stupărit. Demonstrații și deprinderi practice.

Se propune în cursul III, 3 ore la săptămână.

4. *Higiiena*, tractează părțile corpului omenesc, îngrijirea lor, cunoștințele generale din Anatomie și Fiziologie, mijloace pentru conservarea sănătății, boalele care obvin mai des și boalele epidemice.

Se propune în cursul I 1 oră la săptămână.

Observare. Să se propună de un iurist în cursul III cu 2 ore la săptămână noțiunile de drept public și privat, îndeosebi partea practică, precum a decizii Sinodul eparhial, din Caransebeș sub Nr. 14 din 1907.

5. *Seminare.*

Scopul seminarului este a tracta în comun sub conducerea profesorului de specialitate rezultatele materiei percurse în orele de învățământ și a lecturii private, de care vor fi propunerile însoțite. Spre acest scop vor fi elevii obligați a ceti acasă opurile, care stau în legătură cu materialul propus și designate de respectivul profesor propunător. Aceste exerciții sânt:

a) Exegetice, istorice, sistematice și se vor ținea cu elevii cursului al II-lea tot la 2 săptămâni 2 ore.

b) Practice, care se vor ținea cu elevii cursului al III-lea iarăș tot la 2 săptămâni 2 ore.

Observare. Seminarele, altcum bune și practice, deocamdată nu se pot ținea — cel puțin în dieceza Caransebeșului — până nu va fi majoritatea covârșitoare a elevilor, ca să nu zic toți elevii, cu 8 cl. și maturitate.

Împărțirea obiectelor de învățământ după cursuri și numărul de ore pe săptămână pe baza proiectului anchetei și a observărilor mele ar fi:

Cursul I.

Obiectul de învățământ.

Nr. crt.	Nr. orelor după proiect.	după mine
(1) (Enciclopedia și Metodologia)	1.	—
2. Isagogia Testamentului v. și n.	4.	2.
3. Arheologia biblică	1.	1.
4. Exegeza (în legătură cu Ermenent. b.)	2.	2.
5. Istoria bisericească univ. (și Patrologia)	5.	5.
6. Teologia fundamentală	1.	1.
(7.) (Simbolica.)	1.	—
8. Limba română	2.	2.
9. Psihologia, Pedagogia spec. și gen.	2.	2.
10. Cântarea bisericească	4.	4.
11. Tipicul	1.	1.
(12.) (Muzica vocală și instrum.)	2.	2.
	26	20

Cursul II.

1. Dogmatica	4.	4.
2. Morala	4.	4.
3. Exegeza	3.	3.
4. Istoria bisericii ortod. române	2.	1.
5. Omiletica	2.	1.
6. Stilistica bis. și Contabilitatea	1.	1.
7. Pedagogia	2.	2.
8. Cântarea bisericească	4.	4.
9. Tipic	1.	1.
(10.) (Muzica vocală și instrum.)	2.	—
11. Higienea	1.	1.
	26	22

Cursul III.

1. Dreptul bisericesc	5.	5.
2. Pastorală	3.	2.
3. Lituirgică	2.	2.
4. Exegeza	1.	1.
5. Omiletica	2.	1-2.
6. Catihetica	1.	2.
(7.) (Istoria bisericească ort. română.)	1.	—
8. Istoria literaturii române	2.	2.
9. Economia	3.	3.
10. Cântarea bisericească	4.	4.
11. Tipicul	1.	1.
(12.) (Muzica vocală și instrum.)	2.	—
Noțiunile de drept public și privat	—	2.
	27	25-26

Viața românească în Viena

În puține orașe din apus este o colonie de Români atât de bine organizată precum e cea din capitala Austriei.

Românii domiciliați în Viena deși în proporție cu cele 2 milioane de locuitori formează o colonie numai de ceva peste una mie suflete, totuș se manifestă ca Români buni și dau semne înbucurătoare despre o viață adevărat românească atât pe terenul național și social cât și pe cel cultural bisericesc.

Sub influința spiritului de asociere, ce e una din caracteristicile însușiri ale Vienezilor și conduși de dorul de a se vedea concentrați, ei sânt întruniți în 4 societăți; în societatea română ortodoxă jubilar-imperială pentru zidirea unei biserici și înființarea unei comunități bisericești în Viena, societatea acad. România Jună, soc. meseriașilor „Clubul Român“ și soc. „Regele Carol I“ pentru ajutorarea Românilor din țară lipsiți de mijloace.

Aceste societăți formează colonia română din Viena, la a cărei activitate demnă de lăudat au o parte foarte însemnată și damele în frunte cu ze-loasele doamne Florica Gramatovici născ. de Pruncul din Brașov și Delia Dr. Popovici n. Marinescu.

La inițiativa acestor doamne să aranjează în timpul iernei tot a 2-a Joi serate de popici în spațioasele localități ale cafenelei „Arkadenkafé“, unde pelângă jocul de popici să cultivă dansurile noastre românești și să produc gentilele noastre conservatoriste și harnicii noștri conservatoriști de aici. Cu multă satisfacție trebuie să amintesc — ca român din Bucovina — că horă și Romană mai precis grațios și corect jucată ca aici în puține petreceri s'au văzut.

Seratele acestea care în unele părți din provincie ar putea fi privite de festivități ocazionale au scopul să întrunească studenții rom. academici și meseriași în sânul coloniei, unde fără spese să aibă o

școală socială românească, de care tineretii depărtat de vatra părintească și ospus diferitelor influințe străine de aici are mare trebuință. La seratele acestea, unde se întrunește partea covârșitoare a coloniei, vezi bătrânii discutând chestii românești și făurind planuri pentru concentrarea forțelor române de aici. E de sine înțeles, să la aceste petreceri e binevenit și primit cu dragoste tot Românul, carele fiind cu trecere la Viena, are dorul de a conveni cu frații lui de aici.

În special serata de popici din ziua Crăciunului a anului de abia expirat a avut o notă caracteristică prin faptul că întrunirea de atunci s'a schimbat într-o frumoasă serbare de Crăciun. Această surprindere gingașă au făcut-o gentilele dame din colonie pentru acei Români singuratici, pe cari i-a constrâns a petrece sărbătorile nașterii Mântuitorului departe de caminul strămoșesc.

Serbara aceasta a fost întroiusă cu colinde naționale la luminele aprinse ale unui admirabil pom de Crăciun, de ale cărui ramuri atârna chidia argintie. „O ce veste minunată“ și „Trei păstori se întâlniră“ de G. Dima, cântate de escelentul cor mixt a capelei române sub destoinica conducere a dlui Ionel Crișan, au făcut adâncă și prea plăcută impresie asupra celor prezenți, cari abia încăpeau în spațioasele localități. După aceasta Dl Dr. V. Cioban, preot militar și preotul capelei române ortodoxe, într'o vorbire frumoasă a făcut istoricul pomului de Crăciun, iar dl Dr. Lazar Popovici a adresat celor prezenți cuvinte calde și pline de entuziazm aducând la cunoștință, că damele din colonie stând de vorbă cu moș Crăciun s'au îngrijit, ca el să aducă daruri pentru cei buni. Aceste daruri într'un număr de peste una sută s'au distribuit celor prezenți prin sortare.

Pe cât m'a încântat serata de popici pe atât am fost plăcut surprins de revelionul aranjat de societate „România Jună“. Aici iarăș am putut vedea colonia română și din numărul mare al străinilor veniți la serată m'am putut convinge, că ce conexiuni mari și bune au Românii de aici cu conlocuitorii ceia-laltă ai orașului. Serata s'a început cu concert și apoi a urmat dansul într'un mod animat. La 12 ore noaptea — în pauză — președintele societății a ținut o vorbire potrivită urând publicului an nou fericit. Asemenea a mai ținut un discurs binesimțit și dl Dr. V. Cioban poftind și dansul tot binele pentru anul nou. După orațiile acestea ocazionale s'a început iarăș dansul și a durat până în zori. Din nou trebuie să amintesc că Română și de astădată s'a dansat cu o precizitate rară, ce cu atât mai mult m'a frapat fiind-că pe cum am observat în șirul dansatoarelor române, dintre care cele mai multe erau în costumul național, am văzut și mai multe dame străine.

Nu pot trece cu vederea nici adunarea generală a Clubului Român, din a cărei decurgere corectă m'am încredințat, că și meseriașii noștri stau aici pe un grad înalt al culturii și sânt pătrunși de spiritul de

asociare, ce durere atât de mult ne lipsește nouă Românilor în genere.

Din evenimentele mai importante din timpul petrecerii mele la Viena trebuie să amintesc însă frumoasa serbare a Bobotezei. Rar am văzut un serviciu așa de frumos și armonios, pe cum au fost acesta celebrat în capela română din I. Löwelstrasse 8. Capela română, acest giuvaer arhitectonic compus și instalat sub conducerea dlui arhitect Casar Popovici, a fost înțesată de notabilitățile noastre de aici în funte cu dl ministru Mișu împrejurat de întreg personalul legațiunii și de credincioși pe cum și de mulți străini, cari din urmă vor fi fost atrași de salvele soldaților români din reg. 51., cari postați în fața capelei în decursul serviciului divin au dat 4 salve și apoi muzica militară a intonat imnul poporal și în urmă troparul „În Iordan“ orhestrat de măiestrul G. Dima.

Azistând la serviciul acest divin, executat atât din partea preotului cât și din partea corului cu o precizitate rară și armonică, încep și mai bine a înțelege rostul și entuziazmul, cu care muncesc cei din comitetul societății bisericești la ajungerea scopului dorit: a zidi o biserică română și a înființa o parohie, *cărcia cu timpul să-i fie în ocrotire un internat pentru sermanii români*, cari vor studia la institutele academice și industriale din Viena.

Prevăd că e o necesitate imperios impusă, ca și Românii din Viena să aibă un Sion românesc, în jurul căruia să se concentreze toți Românii domiciliați în Viena și să nu fie constrânși a merge la biserici de rital lor, dar de tot străine de limba, firea, origena și naționalitatea lor.

Observând în acest timp scurt, că ce influință binefăcătoare are aceasta societate bisericească asupra coloniei întregi și văzând la Bobotează că o mare parte a credincioșilor nici n'a încaput în capela de altcum destul de spațioasă, îmi vine să mă întreb, cum de factorii competenți în afacerile noastre bisericești și culturale nu s'au nuzuit, ca mai de mult să aibă și conaționali și coreligionarii noștri, din Viena biserică și parohie română precum o au aici coloniile altor poporă mai mici la număr decât noi. Una mie de suflete românești — precum am auzit că este colonia română de mare în capitala țării — nu este o părțică neglijabilă a neamului nostru mai cu seamă dacă ne cugetam că această colonie în partea covârșitoare constă din elemente inteligente, cari în caz de nevoie stau cu drag la dispoziția acelor frați din unghiuri ale Româнизmului, cari au câte o afacere prin Viena și prin legăturile lor pot aduce servicii bune cazuri românești. Afirmarea noastră ca Români în centrele mari străine ale Apusului — dar mai cu seamă în Viena — este o necesitate, căreia nu cred să-i poată contrazice nici un Român de bine. Fiii națiunii noastre așăzați în Viena numai prin influțarea așăzămintelor culturale se pot afirma și conserva mai priincios. Deci e o cestiune a tuturor Ro-

mânilor ee bine, să dea concursul lor moral și material însuflețitei colonii române din Viena, ca să-și poată realiza ferbinta și justa ei dorință de a avea biserică și parohie română.

Cu multă satisfacție am luat la cunoștință dela unii domni membri din comitetul societății bisericești, că acțiunea lor e întâmpinată cu simpatie nu numai din partea forurilor noastre bisericești și culturale, ci și din partea publicului mare românesc.

Dovadă despre aceasta e. că societatea bisericească constituită la 3/IV 1907 face progrese și numără între membrii săi notabilități de ale noastre din toate părțile, dintre cari anume P. S. episcopul Gherasim dela Curtea de Argeș, P. C. arhimandritul Patraș din Putna, Balmoș din Suceava, Vorobchevici din Dragomirna, Nifon din Sinaia, protosincelul Dr. E. Roșca din Sibiu. R. Ciorogar din Arad, Ex. Sa Lahovary, ministru plenip. din Paris, general Coanda din București, E. Porumbaru fost ministru și președinte camerei române, Alimăneșteanu, deputat la București, Sava Somănescu, Dr. A. Vlad din Transilvania precum deputații nomani din Bucovina, Dr. I. Mihu, etc. etc. Doamnele B, general Lupu, M. Bilcescu, București. Maria de Pruncul și Elena Popovici, Brașov, Elena Dr. A. Vajda Voevod, Cluj. doamna Ermina Maniu, Lugoj, Dora Dr. V. Bontescu, Hațeg etc. etc.

Sânt firm convins că conducătorii societății bisericești vor ajunge la scopul dorit, dacă tot cu râvnă și zelul lor de până acuma vor urma înainte și dacă și publicul mare din toate ținuturile românești le vor da mână de ajutor, precum și merită această colonie română conștie de chemarea sa. *Căfătorul.*

Primirea elevilor din institutul surdo-muților din Timișoara

Inspeccionarea institutului subvenționat de stat a surdo-muților din Timișoara la finea lunii Iunie a. c. va lua elevi pe anul școlar viitor.

Pentru primirea în institutul susnumit numai acei părinți pot petiționa, a căror prunci în etate de 7—10 ani sânt și lăcuiesc în comitatul Timișului, Caraș-Severinului sau în Torontal.

În clasele superioare să primesc și de acei elevi, cari nu sânt muți din naștere și așa mai târziu au asurzit.

Primirea în școala surdo-muților trebuie cerută dela inspeccionarea institutului. Petițiunea însă să fie trimisă la direcțiunea institutului.

La petițiune sânt delipsă a alătura următoarele documente:

- a) Estras de naștere (cartea de botez);
- b) Atestat dela medic, în care să dovedește cauza asurzimei;
- c) Testimoniu de oluire;
- d) Testimoniu dela comună, în care să arată

starea materială a părinților; în caz. că acest testimoniu e de paupertate, petițiunea e scutită de timbru

e) Acei părinți a căror stare materială le permite a plăti pentru susținerea pruncului în școală, sânt datori a alătura la petițiune o revelațiune juridică. în care se deobligă, că vor plăti regulat ratele prescise.

Tipăriturile delipsă pentru punctele de sub b) și d) să capată gratis dela direcțiunea școlii.

Acei părinți cari pentru susținerea pruncului plătesc la an 200 de coroane, sau cel puțin 100 de cor. vor fi provocați.

De elevii fără avere institutul se va îngriji.

Părintele însă e îndatorat cu documente să arate, că e incapabil să plătească.

Didactrul pe an e 40 de coroane. Părinții fără nici o avere și de această sumă mică vor fi scutiți.

Pentru proviziune la ficcare lună e de plătit rata, didactrul însă să poate solvi în două rate.

De haine parinții sânt îndatorați a se îngriji.

Rugăm interesații, ca petițiunea cât mai curând, dar mai târziu până 15 Iunie a. c. să o trimită la direcțiunea institutului surdo-muților din Timișoara.

Convocare

Onorații Acționari ai societății comerciale pe acții „Prilipeana” din Prilipeț, prin aceasta sânt convocați la adunarea generală a societății „Prilipeana” care să va ținea la 21 Martie st. n. 1909 la 2 ore p. m. tot în fosta localitate a societății, în urma decizului de sub Nr. 1068/909 polg. a tribunalului comercial din Caransebeș.

Ordinea de zi:

1. Raportul Direcțiunii.
2. Propunerea Direcțiunii pentru liquidarea societății și alegerea liquidatorilor.
3. Eventuale propuneri.

Prilipeț la 1 Martie 1909 st. n.

Erimie Borchescu
președinte.

Convocare

Domnii acționari ai fostei societăți comerciale pe acții „Gerboviceana” în Gerboveț se convoacă la

O adunare generală extraordinară

care să va ținea la 4 Aprilie 1909 c. n. la 2 ore după amiazi în casa lui Axentie Goga.

Obiecte de pertractare:

1. Alegerea unui notar, a doi verificatori și a 3 scrutinători.
2. La ordinea Onoratului Tribunal 114/Polg. 1909. Bilanțele pe anii 1906. 1907. 1908.

3. Constatarea cât au fost averea societății la începutul lichidării.

4. Constatarea cât au fost datoria societății la începutul lichidării.

5. Constatarea cât au incurs din pretenziuni.

6. " sânt plătiți creditorii societății.

7. " câtă avere a rămas de împărțit.

8. " cât au datorat societatea.

9. " cui când și cât s'au plătit.

Gerboveț la 1 Martie 1909.

Mihail Zunea.

Știri

Descoperire arheologică. Profesorul Sayce a aflat aproape de la mijloc între Khartum și Atbara locul unde a fost orașul Meroe. E lângă Nil, la apus de piramide. S'au aflat ridicătura și șanțul de apărare, apoi ruinele templului Ammon, pomenit de Strabo, precum și o parte mare din drumul ce ducea la templu și o statuie a unui rege, apoi scarabei, vase etc. de pe la 700 a. Cr. până la 300 d. Cr.

Cu această descoperire s'au luminat și alte puncte. Așa să poate ști acum unde a fost orașul Ptolys, sau locul unde regele Etiopiei a dat voe soldaților fugari ai lui Psametic XI să se așeze. Asemenea s'a aflat și orașul Epis, în fața Meroei, dincolo de Nil.

Necrolog. Arhimandritul Nifon, starețul mănăstirii Sinaia, care plocase nu de mult la Ierusalim, a se închina s. Mormânt, a reposedat în Tiberia, în Palestina, în vârsta de 54 ani. Se bucura de mare vază la ceice îl cunoșteau.

Meseria plug de aur*. Împăratul Rudolf de Habsburg, trecând odată pe stradă, vede pe un argăsitor întinzând o piele spre a să usca și îi zice glumind: „O sută florini în argint la an și o masă bogată ți-ar plăcea mai bine ca mirosul acesta neplăcut în toată ziua”. „Le am pe amândouă”, răspunde argăsitorul. „Cercetează-mă, înălțate împărate și vei cugeta altcum”. Rudolf, necrezând aceasta, îi anunță vizita pe mâine zi. El a fost foarte surprins când atât argăsitorul cât și soția lui îl primesc în haine pompoase și îl duc la masă, pe care să aflu vin vechi și bucate alese toate în vase, de argint. Rudolf nu se putu îndestul mira, că un om așa bogat are o meserie atât de necurată, la ce argăsitorul îi răspunde: „Tot ce vezi aici, Maiestate, am să ni-lăsmesc numai meseriei mele necurate, și toată averea mea s'ar duce în scurtă vreme, dacă n-aș mai voi a mirosi peile mele”.

Mânia de azi las-o pe mâne*. Molière, scriitor de renume mare, dase o petrecere, la care a luat parte și Chapelle, unul dintre cei mai veseli poeți ai timpului său. După ce beuseră bine disputând despre felurile greutăți și năcazuri, ei devin atât de înduși, încât se decid cu toții cu spre a scăpa de greul vieții să meargă și să se înnee. În indispoziția lor se pun cu toții pe cale spre râul mai aproape. Pe cale Molière, de beat cum era, mormăind zice: „Ce pagubă, că nu ne vede nime. Așa o faptă trebuia ziua făcută”. Ei erau numai 50 pași dela râu. „Ai drept scumpule”, zice Chapelle. „Eu cred, să ne lăsăm până dimineață. Până atunci să mergem și să bem vinul, ce a mai rămas”. Toți fură înțeleși cu aceasta. Se întoarseră deci și cotinuară cu beutul cât avură. Dimineața trezându-se, se decisera cu toți a mai proba și a duce și mai departe greul vieții.

Cronica literară și culturală

Transilvania. Organul oficios de publicitate al Asociațiunii din Sibiu, va apare de-acum înainte, pe lângă dările de seamă oficioase despre lucrările Asociațiunii, și ca foaie literar-științifică. Laudabila hotărâre a secțiunilor literar-științifice din vara trecută (aprobată de Comitetul central și la urmă întărită de adunarea generală din Șimleu) se și înlăptuește. Azi avem întâiul număr la mână în frumoasă și curată

haină nouă ori, cum să-i zicem, în haina cea veche și frainică, în buna și caldă haină cu care a îmbrăcat-o pe vremuri neamul nostru Bariț. Căci așa ni se prezintă întâiul asta număr cu toată credința că, revista Asociațiunii va deveni aceea ce a fost ea, când a înflorit cucerind sufletele în mâinile lui Bariț! Ea era pe atunci „oaspele plăcut în casa fiecărui român”; ea era un fel de continuare a vechei „Foi pentru minte, inimă și literatură” a lui Bariț și se cetea cu drag și folos pentru-că „nu era numai o publicație oficială, ci încălzia pe cetitorii săi cu frumoase și interesante articole de istorie, cu amintiri duitoase din trecut, cu corespondențe de ale bărbaților noștri mari, cu cari avea legături de prietenie marele nostru Bariț, cu dări de seamă asupra mișcării literare și culturale dela noi și din țările române vecine, cu poze venite din partea unui bărbat plin de experiențe, cum era Bariț, și în lipsă de colaboratori din sfera literaturii frumoase, prin reproducerea de piese literare, de obicei bine alese.¹ Referințele culturale se schimbă. Cu timpul ziarele și publicațiile periodice se înmulțesc tot mai mult, dorul și dragostea după carte românească crește din ce în ce, încât Asociațiunea pe lângă organul ei de publicitate „Transilvania”, e nevoită să înființeze în a. 1899 „Biblioteca sa populară” pentru răspândirea în cercuri cât mai largi a luminii culturii românești. Azi biblioteca Asociațiunii numără 32 de broșuri în care strălucesc ca pietre scumpe cuvintele calde și înțelepte scrise pentru popor ale scriitorilor noștri de frunte. Și, ca aceasta nobilă tendință de popularizare a culturii românești și de luminare a păturilor cât mai largi ale poporului nostru, să aibă roade sigure și trainice, Comitetul central al Asociațiunii hotărăște în a. 1906 ca revista Transilvania să servească de-acum înainte numai ca organ de informațiune a publicului românesc despre activitatea Asociațiunii, iar rolul ei de a răspândi cultură populară românească, să rămâie unei foi populare, tipărită sub scutul și cu cheltnia Asociațiunii. Foaia populară se și tipărește, numindu-se „Țara noastră” și diriguindu-se de secretarul literar al Asociațiunii, de dl Octavian Goga. Escelenta foaie populară însă dispare la un an, după o insufletită muncă de luminare a poporului nostru. Ea trece în regia proprie a dlui Goga, schimbându-se în foaie politică săptămânală.

Asociațiunea simțea din nou necesitatea de a avea acum, cel puțin pentru pătura cultă a neamului, o publicație, care sa reiee din nou firul vechei Transilvanii cu studii literare și științifice.

Regretul pentru reducerea unei foi, care timp îndelungat a fost împodobită cu scrisul celor mai valoroși bărbați ai neamului nostru, la o simplă publicație de informație și amănunte statistice plictisitoare, îndușoasă, și în vara anului trecut, Comitetul central, cu aprobarea adunării generale din Șimleu, reînființează partea literară și științifică a Transilvaniei.

Ea va publica de-acum înainte pe lângă rapoartele oficioase ale Asociațiunii, studii istorice, lingvistice și etnografice. Și în astfel de condiții ni se și prezintă numărul I din Transilvania cu un studiu folcloric *Țerfa zidirii la români* cu exemple din poeziile populare Mănăstirea Argeșului, Meșterul Manole și Podul din Arta de Dr. Iosif Popovici. Autorul aduce pentru studiul său și variante ungurești, sârbești, albaneze, bulgărești și grecești ale aceleiași tradiții populare

* Trimise de preotul N. Jurea din Cireș.

¹ Transilvania nr. I 1909 p. 1--2 din primaticolul „Cătră cetitorii foi Transilvania” de prof. A. Bărsanu.

din Mănăstirea Argeşului şi Meşterul Manole. Dl. *Lupaş* are o interesantă dare de seamă asupra biografiei episcopului sas G. D. *Tentsch*. A. *Baciu* discută câteva *Etimologii populare*. Se tipăresc *Patru scrisori ale lui T. Cipariu* adresate (atîmeste) fostului prof. univ. *Kendi Finály Henrik*. G. *Todica* publică 2 *Poveşti* ca contribuţie la originea basmelor. A. *Dobrescu* ne dă în liniamente generale *Istoria Medicinii*. Cronică bună la sfârşitul acestui număr. Rev. Transilvania apare de 4 ori pe an în fascicule de câte 5 pagini.

În *Luceafărul* (5) începutul frumoasei conferinţe *Coloniile macedo-ramâne şi tinereţea metropoliului Şaguna* de protol. *Tulbure*.

Se remarcă poezia în proză *Oglinda* a novelistului I. *Adam*. Corespondenţa din Bucureşti a dlui *Bogdan-Duică* despre *Carmen saeculare* şi *Apusul de soare* alui *Delavrancea* şi traducerea din *Turgheniev* a dlui *Enca Hodoş*. Cronică şi ştiri.

Ziarul partidului-naţional bucovinean *Românul* înceată de a mai apărea, cedând locui *Patriei*, care apare acum regulat de două ori pe săptămână. Preţul 12 cor. pe an. Cernăuţ (Palatul naţional).

A apărut la Vălenii de Munte *Istoria bisericii româneşti vol. I* de mult apreciatul şi fecundul scriitor al Românilor N. *Iorga*. DSA pregăteşte şi al II volum, care va apărea în cursul acestei luni. Să grăbim şi să ne cumpărăm cu toţii de mult dorita *Istorie* a sfintei noastre biserici româneşti, pe care dl. *Iorga* singur ni-o ştie spune în cel mai admirabil şi desăvârşit chip. Tot în Văleni a scos la lumină dl. *Iorga* şi *Istoria Românilor*.

A apărut No. 422 al „*Bibliotecei pentru toţi*“ intitulat „*Pentru Pâine*“ de Sienkiewicz. E o nvelă realistă în care Lorento şi Marişia, tatăl şi fiica sa, polonezi, părăsesc patria lor plină de amintiri duioase, pentru a merge în America în căutarea pâinei. Adeveniţi de făgăduinţa înşelătoare a celor două elemente de reslăţire a neamului polonez, pornesc spre New-York. Mîntea bătrânului clădeşte o lume de fericire şi noroc. Se crede cel mai avut om, cu care nu se mai aseamănă nimeni din patria sa. Călcând pământul dorit tot palatul fericirii se prăbuşeşte, se scutură visurile ca florile de Mai. Sbuucimarea în făurirea unui trai îmbelşugat le sleese puterile. Nenorocirea îi urmăreşte pretutindenea. Furtuna, sărăcia şi revărsarea de ape în pustiurile americane închid ochii bătrânului îndurerat, că nu-şi mai poate vedea draga Polonie. Fica, ne bună, se sfârşeşte în portul New-York, frământată de dorul năvalnic după iubitul său Iasko din Lipiusk.

Citind-o, ochii picură lacrimi de milă.

Un volum de peste 150 pagini, 30 bani.

De vânzare la mai toate librăriile din ţară,

Catalogul complet al acestei *Bibliotecei* a se cere la **Librăria Alcalay, Bucureşti**.

Licitaţiune minuendă

Pe baza încuviinţării Venerabilului Consistoriu diecezan ddo 3 Septembrie 1908 Nr. 5381 B. să scrie licitaţiune minuendă pentru astrucarea turnului sft. bisericii cu aramă din *Pervova*.

Preţul de esclamarie este 2328 coroane

Licitaţia să va ţinea după expirarea de 30 zile dela publicare, va să zică în Duminica proesimă acesteia, la 11 ore în şcoala din loc.

Înt eprinzătorii au să depună vadiul de 10% în bani gata.

Specificarea de spese şi măsuri, precum şi condiţiunile de licitaţie să pot vedea la oficiul parohial din loc.

Pervova la 6. februarie 1909.

2—3 [2]

Ioanichie Căitun

preş. com.

Ioşef Canea

notar.

În contielegere cu oficiul prot. presbiteral

Pe baza încuviinţării Ven. Consistor de ddo 25 Iunie 1908 Nro 3110 Şc. să scrie licitaţiune minuendă pentru zidirea de nou a şcoalei confessionale gr. or. române din **Bujor**, protopopiatul Făgetului, cu preţul de esclamarie 6444 cor. 40 fil; fără materialul de piatră, cărămidă, ţiglă şi lemnul de construcţie, care le prestă comuna bisericească în natură în faţa locului.

Licitaţiunea să va ţinea Duminică în 1/14 Martie 1909 la 2 ore p. m. în şcoala confessională gr. or. română din loc.

Reflectanţii vor depune ca vadiu 10% din preţul de esclamarie, înainte de începerea licitaţiunii.

Planul, specificaţiunea de măsuri şi spese, să pot vedea ori şi când la presiulul comitetului parohial.

Întreprinzătorul este îndatorat a plăti arhitectului pentru plan şi specificaţiunea de spese 230 cor.

Participanţii la licitaţiune nu au dreptul a pretinde diurne sau spese de călătorie.

Bujor din şedinţa com. par. ținută la 30 Ianuarie 1909.

3—3 [1]

Dimitrie Iosof

preot şi preş. com. par.

George Drăgoi

inv. şi not. com. par.

Concurs

Pentru întregirea definitivă a parohiei de clasa a II din comuna **Globureu**, în protopresbiteratul Mehădiei, să scrie, pe baza decisiunii Venerabilului Consistoriu din 22. Ianuarie 1909, Nr. 394. B. de nou concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare a concursului în „*Foaia Diecezană*“.

Emolumente:

1. O sesiune parohială de 24. jughere catastrale 83. stânjeni □, după cum să află de present în natura şi o casă parohială, cu gradină de legumi, socotite toate anual în bani gata în suma de 260 coroane.

2. Un relut anual de 56. Cor. 10 fileri ca despăgubire pentru sesiunea lipsindă.

3. În răscompărarea birului şi a stolei dela inmormântări 320 coroane.

4. Alte venitite uzuat, dela botezuri, cununii etc :

Protol ales are a suporta toate sarcinile publice după aceste venitite parohiale.

Recurenţii cari doresc a ocupa acest post, au a-şi înainta recursele lor, adresate comitetului parohial şi instruite conform § 13. din Statutul organic şi § 17. din Regulamentul pentru parohii, Prea Onoratului Domn protopresbiter tractual Mihail Popoviciu în Orşova, observandu-se că deoarece la prima şi a doua publicare, de mai înainte a concursului nu s'au aratat recurenţi cu calificaţiunea recerută, să admit acum recurenţi şi cu calificaţiunea regulamentară inferioară.

Reflectanţii au a se înfăţişa, prelungă prealabila încunoştinţare a protopresbiterului tractual şi cu observarea restricţiunei §-lui 20. din amintitul regulament, în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserica din Globureu, spre a-şi arata denteritatea în cântare, tipic şi oratorie.

Din şedinţa comitetului parohial gr. or. român, în Globureu ținută la 11. Ianuarie 1909.

3—3 [8]

Grigorie Pestenariu m. p.

preşedinte.

George Greu m. p.

not. com. par.

În înţelegere cu mine: *Mihail Popoviciu* m. p. protopresbiter.